

โครงการ เสริมสร้าง ความเข้มแข็ง ของ สื่อกาต

ประชาชน ของประเทศไทย ในงาน วิทยุชุมชน ในภาคเหนือ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และ ภาคกลาง

ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก

โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสื่อภาคประชาชนของประเทศไทย ในงานวิถุชุมชน ใน
ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก

ที่มาของโครงการ

กระบวนการเรียนรู้เรื่องสิทธิภาคประชาชนในวิถุชุมชน ที่หัวหน้าโครงการ (ผศ.ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์) ดำเนินการ ได้เริ่มต้นตั้งแต่ พ.ศ. 2541 ในช่วงที่หน่วยงานภาครัฐดำเนินกระบวนการที่เกี่ยวกับองค์การอิสระ ตามมาตรา 40 โดยการเรียนรู้ได้พัฒนาไปคู่ขนานกับ สถานการณ์การปฏิรูปสื่อ กล่าวคือ เริ่มด้วยกระบวนการ กระตุ้นการมีส่วนร่วมใช้สิทธิในกระบวนการสรรหา ควบคู่กับ การเปิดเวทีเพื่อสร้างความชัดเจนร่วมในคำ อธิบายสำคัญของ "วิถุชุมชน" ว่า คืออะไร ? ควรดำเนินการอย่างไร ? เพื่ออะไร? ต่อด้วย การเปิดเวที และ การขยายผล การแจ้งสิทธิตามมาตรา 40 จนพัฒนาไปสู่กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพการใช้สิทธิใน งานวิถุชุมชน ซึ่งเริ่มจากปี 2543 และขยายผลอย่างต่อเนื่องอย่างเป็นรูปธรรม ทั่วประเทศ เช่นในปัจจุบัน

สำหรับ การเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมด้วยการปฏิบัติการในสถานการณ์จริง เริ่มจากความเข้าใจในปรัชญา หลักการ และวิธีดำเนินงานวิถุชุมชน ด้วยแนวคิดสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ ร่วมรับผิดชอบ และ ดำเนินการด้วยกำลังความสามารถ ตามความต้องการของชุมชน ไปจนถึง การดำเนินการเพื่อให้กลุ่มในชุมชน ร่วมรับผิดชอบ ผลิตและนำเสนอรายการ โดยมีองค์กรสนับสนุนสำคัญคือ สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม (SIF) และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.)

ด้วยธรรมชาติของสื่อวิทยุกระจายเสียง คือ การนำเสนอเนื้อหาด้วยสื่อเสียง และด้วยวิถุชุมชน ที่มี หลักการสำคัญ ในการให้ชุมชน มีสิทธิอำนาจในการกำหนดเนื้อหา และวิธีการสื่อสารผ่านสื่อซึ่งเป็นของชุมชน โดยที่เนื้อหาส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับชีวิตความเป็นอยู่ และมีเป้าหมายเพื่อ "สุขภาพะ" หรือ ความสุขทั้งของปัจเจกที่เป็นบุคคล ครอบครัว และของชุมชนร่วมกัน ดังนั้น เพื่อตอบสนองต่อสิทธิในการ สร้างและสื่อสารข้อมูล ตลอดจนองค์ความรู้ เรื่องสุขภาพ ในร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ สำนักงาน ปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.) และ องค์การอนามัยโลก (WHO) จึงเห็นควรสนับสนุนให้ ดำเนินโครงการนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อเสริมสร้างศักยภาพ ในการสื่อสารผ่านสื่อวิทยุชุมชน และพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานอาสาสมัคร ผลิตรายการเพื่อสุขภาพทางวิทยุชุมชน ในจุด/ศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ในการวิเคราะห์ สถานการณ์ และ วิถีชีวิตชุมชน เพื่อกำหนดประเด็น เรื่องราว และ รูปแบบการสื่อสารผ่านรายการวิทยุ (Agenda setting and Presentation design Empowerment) ที่ทำให้วิทยุชุมชน มีความเฉพาะ (specific) มีความเป็นตัวตน (identity) อันเป็นความแตกต่างที่มีคุณค่า มีประโยชน์ สามารถยืนยง และ ตอบสนอง ความจำเป็นในการมีวิทยุกระจายเสียง ที่ชุมชนมีสิทธิ อำนาจ ในการสื่อสาร อันสนองต่อเจตนารมณ์ สิทธิในการสื่อสารผ่านคลื่น ในรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540

กลุ่มเป้าหมาย

1. ตัวแทนชุมชนจากกลุ่มผลิตรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพ (ทางกาย / ใจ / ครอบครัว / สังคม และ จิตวิญญาณ) จากจุด/ศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนในเครือข่ายที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ วิทยุชุมชนมาตามลำดับ
2. เป็นผู้ที่สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลสำคัญของ จุด/ศูนย์ปฏิบัติการฯ และสามารถนำสาระสำคัญ จากการสัมมนาไปถ่ายทอดต่อใน จุด/ศูนย์ปฏิบัติการฯ ได้

ทั้งนี้ ในการสัมมนาแต่ละครั้ง จะมีผู้เข้าร่วมโดยเฉลี่ย 60 คน

ลักษณะกิจกรรม

การสัมมนาปฏิบัติการ เป็นเวลา ๓ วัน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

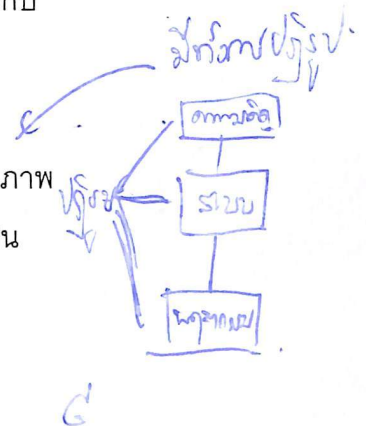
1. การสร้างฐานคิดเรื่องสุขภาพในงานวิทยุชุมชน
2. การฝึกฝน และ สร้างความเชื่อมั่นในการ คิดค้นประเด็น แหล่งข้อมูล และออกแบบการนำเสนอ รายการ เพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนงาน และการผลิตรายการทางวิทยุชุมชนเพื่องานปฏิรูป ระบบสุขภาพ
3. เกิดเครือข่ายกลุ่มองค์กรภาคประชาชนที่สนใจและมุ่งมั่นในการใช้สื่อวิทยุของชุมชนเพื่อสร้างสุขภาพที่ดีของสมาชิกในชุมชน

กำหนดการการสัมมนาปฏิบัติการเพื่อ
พัฒนาศักยภาพ
การคิดค้นและกำหนดประเด็นรายการเพื่อสุขภาพ *Longm.*

.....

วันที่ 1

- 12.00 - 14.00 น. อาหารกลางวัน และ ลงทะเบียน
- 14.00 - 16.00 น. - แจงวัตถุประสงค์และกระบวนการจัดสัมมนา
- แนะนำตัว และ แลกเปลี่ยนข้อมูลพื้นฐานสำคัญเกี่ยวกับ
การ ดำเนินการจุด/ศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้ ฯ
- (บริการอาหารว่าง เวลา 15.30 - 16.00 น.)
- 16.00 - 17.00 น. - นำเสนอข้อมูลสำคัญสถานการณ์การปฏิรูป ~~สุขภาพ~~ สุขภาพ
- สรุปงานปฏิรูประบบสุขภาพกับสื่อวิทยุภาคประชาชน
- 17.00 - 18.00 น. อาหารเย็น
- 18.00 - 20.00 น. สนทนาไร้รูปแบบ ในประเด็น
“ การทำงานวิทยุชุมชน ในส่วนที่เกี่ยวกับสุขภาพ ”

วันที่ 2

- 07.00 - 08.30 น. อาหารเช้า
- 08.30 - 09.00 น. สรุปสาระจากวันวาน
- 09.00 - 10.15 น. บรรยายสรุป และ กิจกรรมกลุ่ม
“ องค์ประกอบสำคัญของงานสื่อสารการปฏิรูประบบสุขภาพ
ผ่านวิทยุกระจายเสียงของชุมชน ”
- 10.15 - 10.30 น. อาหารว่าง
- 10.30 - 12.00 น. บรรยายสรุป
“ หลักการสำคัญในการกำหนดประเด็นรายการ / การแสวงหาแหล่งข้อมูล
และการออกแบบกรรนำเสนอรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อสุขภาพ ”
- 12.00 - 13.00 น. อาหารกลางวัน

- 13.00 - 17.00 น. การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็นต่อการกำหนดประเด็นรายการ / การแสวงหาแหล่งข้อมูล / และการออกแบบการนำเสนอรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อสุขภาพ
- (บริการอาหารว่าง เวลา 15.30 - 16.00 น.)
- 17.00 - 18.00 น. พักผ่อนตามอัธยาศัย
- 18.00 - 19.00 น. อาหารเย็น
- 19.00 - 21.00 น. สนทนาไร้รูปแบบ เรื่อง วิทยุชุมชน กับสุขภาพ

วันที่ 3 เช้า

- 07.00 - 08.30 น. อาหารเช้า
- 08.30 - 09.00 น. สรุปสาระจากวันวาน
- 09.00 - 12.00 น. นำเสนอผลการประชุมกลุ่มย่อย
- (บริการอาหารว่าง เวลา 10.15 - 10.45 น.)
- 12.00 - 14.00 น. อภิปรายเปิดเพื่อสร้างแนวคิดยุทธศาสตร์และยุทธวิธีการทำงาน
สรุปสาระสำคัญที่ได้ และร่วมกำหนดภารกิจวิทยุชุมชน
เพื่อการปฏิรูประบบสุขภาพ

ข้อมูลจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชน

จากข้อมูลของสหพันธ์วิทย์ชุมชนแห่งชาติในปัจจุบันนี้ พบว่า มีจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชน (ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้เรื่องวิทย์ชุมชนอย่างถูกต้อง และได้รับการสนับสนุนจาก SIF หรือ พอช.) ทั้งสิ้น 144 จุด แบ่งตามภูมิภาคต่างๆได้ดังนี้

- กรุงเทพฯ และปริมณฑล	3	จุด
- ภาคเหนือ	46	จุด
- ภาคกลาง ตะวันออก ตะวันตก	41	จุด
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	39	จุด
- ภาคใต้	15	จุด

อย่างไรก็ตาม ในขณะนี้ ยังมีจุดปฏิบัติการอีกหลายจุดที่ยังมิได้ออกอากาศ อันเนื่องมาจากปัญหาความพร้อมของชุมชนเอง และปัญหาทางด้านเครื่องส่ง (ประมาณการได้ว่า ทดลองออกอากาศไปแล้วประมาณ 100 จุด)

จากการลงไปเก็บข้อมูลในพื้นที่ และการเข้าร่วมสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับวิทย์ชุมชนในหลายๆครั้ง พบว่า แม้ทุกภาคจะมีการจัดตั้งเป็นเครือข่ายวิทย์ชุมชน (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือใช้ชื่อว่า สมาพันธ์วิทย์ชุมชนคนอีสาน ภาคกลางใช้ชื่อว่า สหพันธ์วิทย์ชุมชนภาคกลาง ส่วนภาคอื่นๆใช้ชื่อว่าเครือข่ายวิทย์ชุมชนภาค...) แต่ในความเป็นจริงแล้ว มีเพียงบางเครือข่ายเท่านั้นที่ทำงานร่วมกันในลักษณะเครือข่ายที่เข้มแข็ง โดยที่เห็นเด่นชัด คือ ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจะมีการช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันโดยตลอด จุดปฏิบัติการใดที่ออกอากาศมาก่อน และมีความเข้มแข็งพอสมควรแล้ว ก็จะช่วยเป็นพี่เลี้ยงให้กับจุดปฏิบัติการใหม่ที่กำลังจะออกอากาศ หรือเพิ่งออกอากาศ อันเป็นการเพิ่มศักยภาพของวิทย์ชุมชนให้เข้มแข็งมากขึ้น ด้วยกระบวนการถ่ายทอดความรู้ในลักษณะเพื่อนสู่เพื่อน ส่วนเครือข่ายอื่นๆ ยังไม่เห็นการทำงานในลักษณะนี้ที่ชัดเจนนัก ถึงแม้จะมีการช่วยเหลืออยู่บ้าง แต่ก็เป็นการช่วยเหลือในลักษณะจุดต่อจุด โดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวเสียมากกว่า นอกจากนี้ การประชุมของเครือข่าย ก็เป็นการประชุมเฉพาะแกนนำแต่ละจังหวัด ซึ่งบางคนไม่เคยลงสัมผัสกับจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชนจริงๆเลย จึงไม่สามารถรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นของจุดปฏิบัติการได้
